

ב"ה

פרשת תרומה

ועשו לי משכן
שמות כה, ה.

מתי היה הציווי על עשיית המשכן

בנוגע למעשה המשכן (שאז שייך הענין ד"בבוא משה אל אוהל מועד וגו'") מצינו שלשה דעות^[1]

א) שיטת פירוש רש"י^[2] - שגם ציווי הקב"ה למשה (לא רק אמירת משה לבני ישראל) על דבר עשיית המשכן היה למחרת יום הכיפורים, לאחר שנתרצה הקב"ה על חטא העגל ואמר "סלחתי כדברך"^[3] (ואף שפרשת תרומה שבה מדובר אודות עשיית המשכן קודמת לפרשת תשא שבה מדובר אודות חטא העגל - הרי "אין מוקדם ומאוחר בתורה"^[4]).

ב) שיטה ממוצעת - שציווי הקב"ה למשה היה מיד לאחר מתן תורה, אבל אמירת משה לישראל היתה לאחר חטא העגל (כסדר הכתובים: בפרשת תרומה - ציווי הקב"ה למשה על דבר המשכן, בפרשת תשא - חטא העגל, ובפרשת ויקהל - אמירת משה לבני ישראל על דבר המשכן)^[5].

ג) שיטת הזהר^[6] - שמוכחת גם מפשוטו של מקרא - שהן ציווי הקב"ה למשה והן אמירת משה לבני ישראל היו מיד לאחר מתן תורה (קודם חטא העגל), וראיה לדבר, שהרי במעשה העגל נאמר "למי זהב"^[7], "ויתפרקו גו' את נזמי הזהב אשר באזניהם"^[8], ולכאורה, למה הוצרכו בני ישראל להתפרק מתכשיטיהם, בהשעה שהיה להם ריבוי זהב מביזת מצרים (כמו שכתוב^[9] "וישאלו . . . כלי זהב . . . וינצלו את מצרים"), ועוד יותר מביזת הים (כפי שמצינו במדרשי חכמינו ז"ל^[10] אודות מספר החמורים שהוצרך כל אחד מישראל כדי לשאת את ה"רכוש גדול")?! - ומזה מוכח, שקודם מעשה העגל נצטוו כבר על עשיית המשכן, והביאו את כל הזהב לנדבת המשכן, ונשארו להם רק התכשיטים שעל גופם (וכמבואר בתורה אור דיבור המתחיל פתח אליהו^[11] בענין "תיקון התכשיט שהוא המיפה את האדם שמתקשט בו ומתנאה", ש"מתאחד עם תכשיט זה כאילו הוא מגופו ממש"), ולכן, במעשה העגל לא היתה להם ברירה אלא ליתן את תכשיטיהם.

ובענין זה יש בירור והכרעה בדברי רבינו הזקן בתניא פרק ל"ד: בנוגע להענין ד"האבות הן הן המרכבה"^[12]
[ששייך גם לעבודת כל אחד מישראל, כיון ש"אברי גוף האדם המקיימים המצוה . . בשעת מעשה וקיום
המצות הם נעשו מרכבה ממש לרצון העליון, כגון היד המחלקת צדקה לעניים וכו"^[13], אלא שאצל האבות
היה זה באופן] ש"כל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפילו שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים
בביטול הנזכר לעיל ליחודו יתברך" - מבאר רבינו הזקן, ש"מעין זה זכו ישראל במעמד הר סיני, רק שלא
יכלו לסבול, כמאמר רבותינו ז"ל^[14] שעל כל דיבור פרוחה נשמתן כו', שהוא ענין ביטול במציאות הנזכר
לעיל, לכן מיד^[15] אמר להם לעשות לו משכן ובו קדשי הקדשים להשראת שכינתו, שהוא גילוי יחודו יתברך
כו".

וענין זה נוגע לעבודת כל אחד מישראל - ש"אחר שיעמיק האדם מחשבתו בענין ביטול הנזכר לעיל כפי
יכלתו, זאת ישיב אל לבו, כי מהיות קטן שכלי ושרש נשמתו מהכיל להיות מרכבה ומשכן ליחודו יתברך כו",
כמו האבות (שמזכירם בהתחלת התפלה באמרו "אלקי אברהם כו"), "אי לזאת אעשה לו משכן ומכון לשבתו
הוא העסק בתלמוד תורה כו" (כיון ש"משחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו משכן ומכון לשבתו הוא
יחודו יתברך אלא ארבע אמות של הלכה"), ולכן, מיד לאחרי הרצוא בתפלה, צריך להיות השוב על ידי
לימוד התורה - "מבית הכנסת לבית המדרש"^[16].

ומזה מוכח שסבירא לן לאדמו"ר הזקן כשיטת הזהר, שמיד לאחרי מתן תורה היה לא רק ציווי הקב"ה למשה,
אלא גם אמירת משה לבני ישראל על דבר עשיית המשכן - "מיד אמר להם כו", לבני ישראל ש"פרחה
נשמתן", כך, שלא היו יכולים להמתין כו'.

ולהעיר, שמכאן רואים שגם מחלק הסוד שבתורה יכולים למצוא בירור בנוגע לחלק הפשוט, כשם שבפירוש
רש"י, פשוטו של מקרא, יכולים למצוא גם ענינים השייכים ל"יינה של תורה".

קטע משיחת ש"פ נשא, י"ב סיון, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשכ"ה חוברת ה"ב ע' 13.

- [1] ראה גם תו"מ חל"ג ס"ע 253 ואילך. וש"נ.
[2] תשא לא, יח. לג, יא (וראה תנחומא תרומה י).
[3] שלח יד, כ.
[4] פרש"י תשא לא, יח.
[5] ראה זח"ב קצה, א. ראב"ע ר"פ תרומה. רמב"ן ר"פ ויקרא (וראה בחצע"ג שבפרש"י תשא שם).
[6] ח"ב רכד, א.
[7] תשא לב, כד.
[8] שם, ג.
[9] בא יב, לה-לו.
[10] בכורות ה, ב. תנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י עה"ת בא יג, יג.
[11] וירא יג, ג-ד.
[12] ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
[13] תניא פכ"ג.
[14] שבת פח, ב.
[15] ראה גם "מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא כאן (ע' רז ואילך). וש"נ.
[16] ברכות בסופה. וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"ני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה